

Höijer citerar Ruud Koopmans *Islams forfalne hus. Om krisen i den islamske verden* (2021)

Länge var det judar och kristna fritänkare som flydde till den muslimska världen när intolerans, inkquisition och kättarjakt präglade det kristna Europa. Idag är förhållandet det omvända. Muslimer flyr i stora skaror till Västeuropa från en region som präglas av diktatur, inbördeskrig, korruption, kvinnoförtryck och fattigdom.

Ingenstans i världen är religiösa minoriteter så utsatta som i den muslimska världen

Att lämna islam är straffbart i 23 länder i världen – samtliga muslimska. I tolv av dessa är det dessutom belagt med dödsstraff att lämna religionen

Och i många muslimska länder är straffen för blasfemi hårda, i vissa fall förekommer dödsstraff – i exempelvis Pakistan.

I Jordanien och Egypten uppger över 25 procent att våld mot civila för att försvara islam är legitimt. I Pakistan är siffran över 40 procent. I många muslimska länder – exempelvis Pakistan, Algeriet, Irak, Marocko och Turkiet – anser runt 80 procent att om vetenskap och religion kommer i konflikt så har religionen alltid rätt. I Europa är denna andel några enstaka procent.

Utifrån de studier som gjorts drar Koopmans den dystra slutsatsen att ju längre ett land eller en region präglats av islam, desto större är problemen med förtryck, våld och ekonomisk stagnation: ”Ju längre bort från det muslimska kärnområdet, desto mindre blir problemen.” Balkan och Centralasien kom under muslimskt inflytande relativt sent – och där är fundamentalism och religiöst motiverat förtryck långt svagare.

Men på den arabiska halvön – islams kärnområde – är läget bedrövligt vad gäller mänskliga rättigheter.

De fyra länder i världen där det är som värst att födas som flicka är alla muslimska: Niger, Jemen, Iran och Qatar. Av de 20 länder med störst laglig diskriminering av kvinnor är 16 muslimska. Kvinnor är de facto andra klassens medborgare i många muslimska länder.

Över 5 000 homosexuella har avrättats i Iran sedan 1979, men landet är inget isolerat exempel. Ytterligare tio länder har dödsstraff för homosexualitet – samtliga har muslimsk befolkningsmajoritet. Och 20 andra muslimska länder dömer homosexuella till fängelsestraff.

Tryckpressen motarbetades länge aktivt inom den muslimska världen; den mer eller mindre förbjöds inom de osmanska och persiska imperierna.

Gay Travel Index [rankar länder](#) efter hur hbtq-vänliga de är att resa i. I botten hittar man Saudiarabien, Iran, Tjetjenien, Afghanistan och Jemen.

Det finns de som skyller den muslimska världens problem på kolonialism och västliga interventioner. Men, konstaterar Koopmans, betänk att de muslimska länder som varit kolonier allra längst – Indonesien, Malaysia och Senegal – tillhör de som faktiskt presterar bäst vad gäller demokrati, religionsfrihet och politisk stabilitet. Medan länder som Iran, Turkiet och Saudiarabien, där de islamistiska värderingarna är mycket starka, faktiskt aldrig har varit koloniserade.

Åren 1979–2014 översattes fler böcker till finska (ett språk som talas av drygt fem miljoner människor) än till arabiska och turkiska tillsammans (språk som talas av uppåt en halv miljard människor, merparten muslimer). Talande siffror för den intellektuella stagnation som präglar denna del av världen. Många var analfabeter fram till för ett par generationer sedan.

Debatten om islam är polariserad. Vissa menar att islam inte går att reformera och inte har något i Europa att göra. Andra talar om ”fredens religion” och slår knut på sig själva för att inte verka kritiska eller ”islamofobiska”. Trots att tiotusentals människor har mördats eller sprängts i småbitar i islams namn de senaste decennierna så hävdas återkommande att detta ”inte har med islam att göra”. Ruud Koopmans menar att denna polarisering är olycklig och har bromsat en konstruktiv och vetenskapligt nyanserad diskussion om islam – för den behövs. Mer än någonsin.

Bortförklaringarna är många. En del lyfter fram att de flesta offren för muslimsk terrorism är andra muslimer (som om det skulle ursäkta någonting). Koopmans konstaterar att även de flesta av den sicilianska maffians offer är andra sicilianare – och skulle detta motsäga att maffian har med Siciliens kultur att göra?

I Sverige är intresset för Ruud Koopmans forskning inte så stort, trots att vi har en av de [största och snabbast växande andelarna](#) muslimsk befolkning i Europa.

Här borde nyfikenheten vara som allra störst.

Av de 25 länder i världen med lägst sysselsättningsgrad för kvinnor är 20 muslimska.

Koopmans gör många jämförelser för att tydliggöra mönster. Egypten och Sydkorea blev självständiga ungefär samtidigt, vid mitten av 1900-talet. Inget av länderna har några stora råvaror att exportera. År 1970 hade länderna ungefär lika stor befolkning och liknande ekonomisk standard. Idag har Sydkorea nått västliga nivåer, medan Egypten står och stampar – medelegytiern tjänar en åttondel av en medelsydkoreanen. På samma sätt ser det ut i många andra muslimska länder. Varför?

I muslimska länder är skolgången generellt kortare än i andra jämförbara länder. I såväl låginkomstländer, medelinkomstländer som höginkomstländer är skolgången i snitt två år kortare i muslimska länder jämfört med ickemuslimska länder.

Koopmans sammanfattar: ”Ju större andel muslimer i ett land eller i en region, desto lägre är deras utbildningsnivå.”

Enligt Unesco lägger muslimska länder en betydligt lägre andel av sin bnp på utbildning jämfört med ickemuslimska länder. Egypten är det muslimska land som lägger störst andel av sin bnp på forskning (cirka 0,7 procent), men detta är ju bara en bråkdel av vad Sydkorea eller grannlandet Israel avsätter för forskning (båda lägger över 4 procent). Mönstret är likartat om man jämför till exempel Indien och Pakistan.

Men likafullt ser vi exempelvis en tydlig överrepresentation av gärningsmän från muslimska länder när det gäller kvinnovåld och sexuella övergrepp i många västeuropeiska länder, vilket Koopmans har mängder av siffror på. Detsamma gäller våld mot homosexuella. Koopmans ser detta som resultatet av socialiseringen till en religiös kultur där antisemitism är utbredd, homosexualitet ses som en synd och där kvinnor förväntas lyda sina manliga släktingar.

Slutligen – kan den muslimska världen frigöra sig från fundamentalism, intolerans och inåtvändhet?

Koopmans ser tre huvudproblem, utan inbördes ordning: Den teologiskt grundade svaga åtskillnaden mellan religiös och världslig makt, kvinnoförtrycket samt det låga intresset för icke-religiös kunskap. Kan dessa frågor hanteras konstruktivt inom islam så finns det en väg framåt, skriver han.

Ja, framför allt att läskunnigheten var så låg långt in på 1900-talet. I Egypten kan fortfarande en fjärdedel av den vuxna befolkningen inte läsa. Bland kvinnor är andelen ännu högre, och så ser det ut i många muslimska länder. Detta har enorma och negativa konsekvenser i form av höga födelsetal och fattigdom. Det leder i sin tur till snabbt växande befolkningar. Och allt detta är ett recept för alla typer av problem.

Men. Det finns ett undantag i det senaste halvseklets makalösa utveckling. Vid början av 1970-talet fanns det fyra länder med muslimsk befolkningsmajoritet som var demokratiska (av allt som allt 36 sådana länder) – vid slutet av 2010-talet är siffran två (Senegal och Tunisien) av numera allt som allt 47 länder med muslimsk befolkningsmajoritet. Och dessa två riskerar att avdemokratiseras till nästa Freedom House-rapport.

Men när det gäller muslimska länder hittar man ett omvänt mönster; de som varit kolonier under lång tid tenderar att vara *mindre* auktoritära. Faktum är att de länder som varit kolonier längst är de som har minst auktoritärt styre – när det gäller muslimska länder. Senegal och Tunisien är de minst auktoritära muslimska länderna, och Senegal har varit en koloni i flera hundra år och Tunisien i över ett halvt sekel.

Med andra ord är det mycket oklart i vilken grad kolonialism har bromsat demokratin i muslimska länder – snarare är det så att ju längre tid ett muslimskt land varit koloniserat, desto större chans att det utvecklats mot demokrati. Som till exempel Malaysia och Indonesien, som är delvis demokratiska.

Hur ser du på situationen i Västeuropa? Vad ska vi göra för att förbättra integrationen?

– Till att börja med erkänna problemen med islamismens utbredning och se nyktert på situationen.

Och inte stödja islamistiska organisationer med skattepengar, vilket många västeuropeiska länder gör. Stora mängder skattemedel har lagts på organisationer som *ökar* islamismen, vilket är minst sagt kontraproduktivt. Och har vi stora nivåer av migration från länder där muslimsk fundamentalism är omfattande så måste vi inse att vi tar emot människor som har insocialiserats i denna typ av religiositet. Sånt försvinner inte bara för att man passerar en gräns. Omfattande migration från denna region medför inte sällan stora integrationsproblem, det är en realitet.

65 procent av muslimer i Västeuropa anser att religiösa lagar (sharia) är viktigare än lagarna i det land där de lever.